

Transportstyrelsens föreskrifter om kursplan, behörighet D1 och D (konsoliderad elektronisk utgåva);

TSFS 2011:24

Konsoliderad elektronisk
utgåva

beslutade den 16 februari 2011. Ändringar införda t.o.m TSFS 2012:56.

VÄGTRAFIK

Den konsoliderade elektroniska utgåvan kan innehålla fel. Observera därför att det alltid är den tryckta utgåvan som gäller.

1 kap. Kursplanens uppbyggnad och struktur

1 § Utbildningen för körkort ska innehålla följande moment:

1. manövrering, fordon och miljö,
2. körning i olika trafikmiljöer,
3. körning med buss i speciella sammanhang,
4. personliga förutsättningar och målsättningar i livet.

De fyra momenten ska delas upp på följande två kunskapsområden:

1. teori och färdighet,
2. självvärdering.

2 § De aktiva verb som används i kursplanen har följande betydelse.

<i>accepterar</i>	eleven har tagit ställning till ett visst synsätt
<i>använder, kör, tillämpar, uppvisar, visar</i>	eleven gör något utifrån sin kunskap
<i>anpassar</i>	eleven justerar sitt beteende till en viss nivå
<i>bedömer</i>	eleven bedömer sin förmåga
<i>identifierar, förutser</i>	eleven känner igen något och kan motivera varför
<i>redogör</i>	eleven beskriver och reflekterar över ett kunskapsområde eller händelseförlopp
<i>utför</i>	eleven utför en uppgift
<i>värderar</i>	eleven tar ställning och kan förklara varför
<i>återger</i>	eleven kan återge fakta med viss förståelse av vad fakta står för

2 kap. Manövrering, fordon och miljö

Syfte

1 § Momentet manövrering, fordon och miljö syftar till att eleven ska lära sig att manövrera sitt fordon och göra det på ett säkert och miljövänligt sätt anpassat till dess passagerare, längd, bredd, höjd, vikt och last. Samtidigt ska eleven utveckla en realistisk uppfattning om sin egen förmåga att göra detta. Här ingår att eleven ska lära sig fordonets konstruktion, funktion, olika skydds- och stödsystem och sambanden mellan körsätt och miljöpåverkan. Dessutom ska eleven utveckla sin förmåga att reflektera över händelser under utbildningen och därigenom öka sin förmåga att ta till sig intryck och erfarenheter som kan bidra till en ökad värdering av säker busskörning.

Teori och färdighet

2 § Målet är uppnått när eleven

1. *redogör* för

- faktorer som påverkar fordonets köregenskaper såväl positivt som negativt,
- körtekniker som kan nyttjas för att köra fordonet på ett säkert och miljömedvetet sätt,
- fordonets konstruktion och funktioner samt hur dessa inverkar på säkerhet och miljö,
- fordonets olika skydds- och stödsystem och hur dessa fungerar,
- de olika miljökrav som finns för bussar,
- betydelsen av att använda fordonets skyddsutrustning,
- innebörden av begreppen styrbarhet och stabilitet,
- olika drivsystem och hur dessa inverkar på köregenskaperna,
- väglagets påverkan på fordonets köregenskaper,
- sambandet mellan körteknik och fordonets uppträdande,
- naturlagarnas inverkan på fordonets rörelse,
- hur man identifierar risker förknippade med fordonets konstruktion, funktion och förarens sätt att manövrera,
- grundläggande metoder och krav för lastsäkring,
- grundläggande regler för fordons- och lastvikter,
- principerna för hur man beräknar högsta tillåtna bruttovikt på vägar med olika bärighetsklasser (avser endast behörighet D),
- regler för säkerhetsutrustning i bussar,

2. *återger*

- i vilka fall regler för kör- och vilotider ska tillämpas,
- grundläggande förutsättningar för att få transportera farligt gods,
- regler för när yrkeskompetensbevis krävs,
- regler och bestämmelser som finns inom hela momentet manövrering, fordon och miljö,

3. *utför* förberedelser och kontroller samt föreslår eventuella åtgärder på fordon och last så att dessa är trafiksäkra,

4. *uppvisar*

- grundläggande hantering av färdskrivare,
- en rutinemässig manövrering av fordonet utifrån dess längd, bredd, höjd, vikt och last,
- ett passagerarvänligt körsätt,
- 5. *använder* fordonets olika bromssystem på ett situationsanpassat sätt,
- 6. *identifierar* risker förknippade med fordonets konstruktion, funktion och förarens sätt att manövrera. (TSFS 2012:56)

Självvärdering

- 3 § Målet är uppnått när eleven bedömer sin förmåga
- att manövrera fordonet på ett säkert och passagerarvänligt sätt,
  - att klara en uppkommen krissituation,
  - att upptäcka risker förknippade med fordonets funktion, konstruktion och manövrering.

3 kap. Körning i olika trafikmiljöer

Syfte

1 § Momentet körning i olika trafikmiljöer syftar till att utveckla elevens förmåga att köra fordonet på ett säkert, passagerarvänligt, omdömesgillt och miljövänligt sätt i samverkan med andra trafikanter, i olika trafiksituationer och under olika förhållanden. Momentet syftar också till att utveckla elevens förmåga att vara särskilt förutseende, upptäcka risker och att köra med sådana säkerhetsmarginaler att han eller hon inte blir inblandad i kritiska situationer. I detta ingår att eleven ska anpassa sin körning, till exempel hastighet och placering, utifrån de omständigheter som råder. Momentet syftar dessutom till att ge fördjupad kunskap om och förståelse för varför trafikregler finns och hur de ska följas. Ett annat syfte är att minska konsekvenserna efter en trafikolycka genom att förmedla kunskap om första hjälpen och vilka åtgärder som kan vidtas vid en trafikolycka.

Teori och färdighet

- 2 § Målet är uppnått när eleven
1. *redogör* för
    - gällande trafikregler vid busskörning,
    - vilka åtgärder som kan vidtas vid en trafikolycka och grundläggande kunskaper om första hjälpen,
    - hastighetens inverkan på risken att dödas eller skadas i trafiken,
    - riskerna med bristfällig lastsäkring och felaktig lastfördelning och hur detta kan påverka trafiksäkerheten,
    - hur fordonets längd, bredd, höjd, vikt och last påverkar trafiksäkerhet och miljö,
    - vikten av planering och framförhållning vid busskörning jämfört med körning med andra mindre fordonstyper,
  2. *tillämpar* de regler som gäller vid körning med aktuellt fordon,
  3. *visar*

- särskilt goda avsökningsrutiner i olika trafikmiljöer och inom fordonets speciella arbetsområden,
- särskilt gott omdöme i samspelet med andra trafikanter,
- uppfattningsförmåga, förutseende och gott omdöme även i komplexa trafiksituationer,
- 4. *kör* med betryggande säkerhetsmarginaler,
- 5. *använder* en körteknik som medför låg bränsleförbrukning,
- 6. *anpassar* hastighet, placering och övrig körning till passagerarnas säkerhet och bekvämlighet och utifrån fordonets längd, bredd, höjd, vikt och last samt de omständigheter som råder,
- 7. *identifierar* risker i olika trafiksituationer och trafikmiljöer,
- 8. *förutser* olika händelseförlopp i trafiken,
- 9. *bedömer* konsekvenser av olika händelseförlopp.

Självvärdering

3 § Målet är uppnått när eleven

1. *värderar*
  - sin egen förmåga att behålla sinnesnärvaro, vara förutseende och visa gott omdöme i samspelet med andra trafikanter,
  - konsekvenserna av sin egen erfarenhet av körning med aktuellt fordon,
  - det egna körbeteendet och förmågan att planera körningen i förhållande till vad fordonet kräver,
  - sin förmåga att köra passagerarvänligt,
  - sin förmåga att kunna vidta rätt åtgärder vid en trafikolycka och kunna ge grundläggande första hjälpen,
2. *accepterar* ett kritiskt tänkande om det egna körbeteendet.

4 kap. Körning med buss i speciella sammanhang

Syfte

1 § Momentet körning med buss i speciella sammanhang syftar till att ge eleven kunskap om betydelsen av att planera sin körning med avseende på till exempel vart, när, hur, under vilka omständigheter och varför den ska genomföras. Kunskapen ska kunna användas för att köra så passagerar- och miljövänligt som möjligt samtidigt som körningen anpassas till, eller undviks under, riskfyllda förhållanden som tät trafik, halt väglag och dåligt väder. Dessutom syftar momentet till att förmedla kunskap som visar att körning under påverkan av till exempel alkohol och trötthet ökar olycks- och skaderisken och därför inte är förenligt med god busskörning.

Teori och färdighet

2 § Målet är uppnått när eleven

1. *redogör* för
  - hur olika typer av fordon, resällskap och färdväg påverkar trafiksäkerhet och miljö,

- hur påverkan av medicin, alkohol, andra droger, stress och trötthet påverkar förarbeteende och trafiksäkerhet,
- hur busskörning vid olika tidpunkter på dygnet påverkar förarbeteende och trafiksäkerhet,
- hur olika väglag och vägmiljöer påverkar förarbeteende och trafiksäkerhet,
- hur passagerarnas säkerhet och bekvämlighet påverkas av förarbeteendet.

Självvärdering

3 § Målet är uppnått när eleven bedömer hur egna val och motiv till busskörning kan påverka det egna förarbeteendet, trafiksäkerheten och miljön.

5 kap. Personliga förutsättningar och målsättningar i livet

Syfte

1 § Momentet personliga förutsättningar och målsättningar i livet syftar till att ge eleven en särskild förståelse för hur olika personliga och sociala förutsättningar påverkar rollen som förare vid busskörning. Eleven ska inse hur förarbeteende och olycksrisk har samband med faktorer som ålder, kön, fysiska begränsningar, personlighet, attityd, livsstil, social bakgrund, utbildning och grupptillhörighet. Genom att förstå dessa samband förväntas eleven få bättre förutsättningar att anpassa sin körning så att risker förknippade med de egna förutsättningarna beaktas. Eleven ska också genom sin kunskap och erfarenhet uppträda som en god förebild i trafiken. I detta ingår viljan att följa regler och bestämmelser.

Teori och färdighet

2 § Målet är uppnått när eleven

1. *redogör* för
  - hur medvetna eller impulsiva handlingar kan påverka förarbeteendet, passagerarnas säkerhet, trafiksäkerheten och miljön,
  - hur man uppträder föredömligt i kontakt med passagerare,
  - hur bristande vilja att följa regler och bestämmelser påverkar säkerhet och miljö,
2. *återger*
  - hur personliga livsförutsättningar och faktorer som kön, ålder, personlighet, attityd, livsstil och grupptillhörighet påverkar trafiksäkerheten,
  - hur man uppträder för att vara en god förebild för andra trafikanter,
  - hur gruptryck uppstår och hur det kan påverka förarbeteende och trafiksäkerhet.

Självvärdering

3 § Målet är uppnått när eleven värderar sin förmåga

TSFS 2011:24

- att stå emot effekterna av gruppsyck,
- att motstå impulsiva handlingar,
- att genom eget uppträdande vara en god förebild.

TSFS 2011:24

Denna författning träder i kraft den 1 april 2011.

TSFS 2012:56

Denna författning träder i kraft den 19 januari 2013.